

Το Κρητικό Ζήτημα από Διπλωματική άποψη κατά τον 19^ο και τις αρχές του 20^{ου} αιώνα.

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ

Το Κρητικό Ζήτημα ήταν το εθνικό ζήτημα της ελληνικής εξωτερικής πολιτικής του 19^{ου} και του 20^{ου} αι., ανείδατο με το κυρίαρχο του αιώνα μας, αλλά με μεγαλύτερες εντάσεις και περιπετυές ελληνικά και διεθνείς.

Η επανάσταση του 1821-1830 στην Κρήτη εντάσσεται στο γενικό πλαίσιο της ελληνικής επανάστασης, ως τοπική εκδήλωση του καθολικού εθνικού πόθου της ελευθερίας. Οι Κρήτες συνέδεσαν εξ αρχής τον αγώνα τους με τον αγώνα των άλλων αδελφών τους. Παρότι τη μεγάλη απόσταση από την άλλη Ελλάδα και τις δυσκολίες των επικοινωνιών και του συντονισμού του αγώνα, παρότι τις εσωτερικές τους αντιθέσεις, φαινόμενο φοβικό στις βολογικές πράξεις των ανθρώπων, οι Κρήτες αναγνώριζαν ως υπέρτατη αρχή την εθνική ηγεσία του ελληνικού αγώνα στην Πελοπόννησο και τη Σπέρη. Ελλάδα και επιχείρησαν εξ αρχής να συνταχούν απόλυτως προς τα ψηφίσματα των ελληνικών εθνοσωλεύσεων. Ο κρητικός αγώνας είχε εξ αρχής εθνική προοπτική και το όραμα της εθνικής ανακατάστασης των αγχωμένων Κρητών ήταν να αποσπαστεί η Κρήτη με την άλλη Ελλάδα ενιαίο ελεύθερο κράτος. Τα επίσημα έγγραφα είναι αποκαλυπτικά...

Το Κρητικό Ζήτημα, ως ιδιαίτερο εθνικό πρόβλημα, γεννήθηκε το 1830, με την απόφαση των Μ. Δυνάμεων (ιδιαίτερα της Αγγλίας) να μη συμπεριληφθεί η Κρήτη στο ελεύθερο ελληνικό κράτος. Οι επίσημες διαμαρτυρίες, τα υπομνήματα και οι αποφάσεις του Κρητικού Συμβουλίου για την περαιτέρω πορεία του Κρητικού Ζητήματος, είναι αποκαλυπτικές μαρτυρίες για τον εθνικό χαρακτήρα των αγώνων της Κρήτης. Ο χαρακτήρας αυτός γίνεται περιβόητος κατά τη μεγάλη κρητική επανάσταση του 1866-69, κατά την οποία το παλαιό σύνθημα «Ελευθερία ή Θάνατος» γίνεται

«Ένωσις ἢ Θάνατος» και δηματοδορεὶ εφεξὺς τὴ σταθερὴ και αταλάντευση πορεία προς τὴ λύση τοῦ Κρητικοῦ Ζητήματος.

Υποστηρίζεται ἀπὸ πολλοὺς ιστορικοὺς ὅτι τὸ Κρητικὸ Ζήτημα λύθηκε και ἡ Κρήτη ἐλευθερώθηκε, ὅταν τοῦ θέλησαν οἱ Μεγά-
λές Δυνάμεις τῆς Ευρώπης. Αὐτὸ δὲν εἶναι ἀληθές. Ἡ ἐλευθερία
δὲν παρέχεται ἀπὸ τὴν εὐεπλοχρία και τὴ γενναιοδωρία τῶν
δυνατῶν τῆς γῆς. Ἡ ἐλευθερία εἰσπράττεται με ἀχῶνες και
αταλάντευση πίστη. Ἡ περίπτωση τῆς Κρήτης εἶναι διδακτικὴ...
Οἱ Μεγάλες Δυνάμεις υποχρεώθηκαν να επικυρώσουν τὸ αποτέ-
λεσμα τῶν ἐθνικῶν ἀχῶνων τῆς Κρήτης. Ἡ Κρήτη ἐλευθερώθηκε
de facto τὸ 1898, ὅταν οἱ διαρκεῖς ἐπαναστάσεις τοῦ κρητικοῦ
λαοῦ οδήγησαν στὴν προσωρινὴ λύση τῆς αυτονομίας.